

Tampella

Sisäisen tarkastuksen koosteraportti

2 | 2021

Kaupunginhallitus 13.12.2021

Käsiteltävät sisäisen tarkastuksen raportit

	Tarkastusraportti	Toimintamallin kehittyneisyys	Toimeenpanon tuloksellisuus	Korjaavat toimenpiteet aloitettu	Korjaavien toimenpiteiden edellyttämä resurssi- tai muutostarve
R7 2021	Tietosuoja kehittämissalkun digi- ja ICT-projekteissa	Hyvä	Heikko	✓	Vähäinen
R8 2021	Hankintojen lainmukaisuuden valvonta tietohallinnossa	Tyydyttävä	Heikko	✓	Suuri
R9 2021	Irtaimen omaisuuden hallinta ja valvonta	Hyvä	Tyydyttävä	✓	Keskitasoinen
R10 2021	Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan seuranta ja raportointi	Tyydyttävä	Tyydyttävä	✓	Vähäinen
R11 2021	Luottokorttilaskujen asiatarkastus- ja hyväksymisprosessi virastopalveluissa	Hyvä	Heikko	✓	Vähäinen
R 13 2021	Tampereen kaupungin yhteisöjen avustukset 2020	Tyydyttävä	Heikko	✓	Keskitasoinen

Sisäinen tarkastus arvioi:

- Sisäisen valvonnan järjestämisen toimintamallia:** Kuinka tuloksellisesti johto ja esimiehet ovat suunnitelleet, määritelleet ja ohjeistaneet sisäisen valvonnan toimintatavat eli mm. vastuut, tehtävät ja toimenpiteet sisäisen valvonnan tavoitteiden saavuttamiseksi?
- Sisäisen valvonnan toimeenpanoa:** Miten tuloksellisesti toimintamalli tai sisäinen valvonta on viety osaksi tarkastuskohteen käytäntöjä, ja miten toimintaohjeita on noudatettu?

Korjaavien toimenpiteiden edellyttämä resurssi- tai muutostarve:

Suuri
Keskitasoinen
Vähäinen

R7 2021 Tietosuoja kehittämissalkun digi- ja ICT-projekteissa

Tarkastuksen kohteena oli arvioida kehittämissalkun digi- ja ICT-projektien tietosuojan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelytapoja projektien valmistelu- ja suunnitteluvaiheessa. Tavoitteena oli varmistaa, että digi- ja ICT-projektien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt tuottavat riittävän varmuuden rekisteröidyn tietosuojan toteutumiseksi.

Keskeisimmät havainnot ja johtopäätökset

Sisäisen valvonnan tuloksellisuus

Toimintamallin kehittyneisyys

Projektien tietosuojaan sovellettavat ohjeet ja määräykset ovat pääosin asianmukaiset ja kattavat sisäisen valvonnan eri osa-alueita havaitsevia valvontatoimenpiteitä lukuun ottamatta.

Hyvä

Toimeenpanon tuloksellisuus

Kehittämissalkussa olevien projektien suunnitteluvaiheen ohjeiden ja määräysten toimeenpanossa on olennaisia puutteita usealla eri sisäisen valvonnan osa-alueella. Puutteet liittyvät esimerkiksi siihen, että henkilötietojen käsittelyä ICT-projekteissa ei tunnisteta eikä riskinarvioita ei tehdä, jolloin lakisääteinen tietosuojan vaikutustenarviointi voi jäädä tekemättä. Projektin omistajan ohjaus- ja valvontavastuu ei toteudu ja projektit pääsevät etenemään toteutukseen ilman, että henkilötietojen käsittelyyn on otettu kantaa.

Heikko

Puutteet toimeenpanossa toistuvat järjestelmällisesti ja voivat aiheuttaa lisäkustannuksia, projektien viivästymistä sekä vaarantaa tietosuojalainsäädännön tavoitteiden toteutumisen.

Sisäisen tarkastuksen arvio johdon toimenpiteiden riittävydestä

- Johto on suunnitellut konkreettisia toimenpiteitä valvontaan, tiedottamiseen, rekrytointiin ja tehtäväkuvien päivittämiseen. Suunnitellut toimenpiteet ovat sisäisen tarkastuksen arvion perusteella pääsääntöisesti riittävät.
- Suunnitelluilla toimenpiteillä pyritään edistämään tietosuojariskien tunnistamista ja arviointia, laadintavastuuta ja valvontaa.
- Joidenkin valvontatoimenpiteiden riittävyttä on mahdollista arvioida vasta kun sekä tekniset että manuaaliset valvontamenettelyt on luotu.

Ylimmän johdon edellyttämät toimenpiteet

Tietosuojan turvaavia toimintatapoja tulee noudattaa, ja projektitoimiston tulee seurata ohjeiden noudattamista.

R8 2021 Hankintojen lainmukaisuuden valvonta tietohallinnossa

Tarkastuksen kohteena oli tietohallintoyksikön hankintamenettelyjen lainmukaisuuden valvonta. Tarkastuksen tavoitteena oli varmistua siitä, että hankintamenettelyt sekä niihin sisältyvät riskienhallinnan ja valvonnan menettelytavat ovat asianmukaiset ja ne toimeenpannaan toimintayksikössä tehokkaasti hankintojen lainmukaisuuden varmistamiseksi.

Keskeisimmät havainnot ja johtopäätökset

Toimintamallin kehittyneisyys

Hankintojen toimintamalli sisältää asianmukaiset sisäisen valvonnan tehtävät ja valvontavastuut. Hyvä hallinto ja johtamistapa ja sisäinen valvonta -määräyksen keskeisiä lainmukaisuuden varmentavia menettelyjä ei ole kuitenkaan suunniteltu hankintojen valvontajärjestelmään. Kaupungin hankintaohjeistus sisältää riittävät lain menettelytapojen soveltamisohjeet. Tietohallinnon hankintaohjeen mukainen toimintaprosessi ei ohjaa hankintojen päätöksentekoa siten, että lainmukaisuus tulisi riittävästi varmennetuksi erityisesti hankintalain poikkeussäätelyä koskevissa tilanteissa. Ohjeessa ilmenee jossain määrin ristiriitoja lain sääntelyn ja ohjeistuksen kanssa.

Toimeenpanon tuloksellisuus

Tarkastuksessa on havaittu useita päätöksiä, joissa on pyritty soveltamaan tai jäänyt soveltamatta lain poikkeamissäätelyä. Lainmukaisuuden varmentavat selvittämisen- ja perusteluvollisuus eivät ole toteutuneet johdonmukaisesti hallinto- ja hankintalain sekä kaupungin ohjeiden edellyttämällä tavalla erityisesti poikkeussäätelyn arviointia edellyttävissä menettelyratkaisuissa.

Myös tilauspäätösten sopimuksenmukaisuuden ja hankintalain reunaehtojen selvittämisessä ilmenee heikkouksia, mikä aiheuttaa riskejä kielletyistä olennaisista sopimusmuutoksista. Riskien tunnistaminen ja arviointi ei ole ollut riittävää havaitsemaan valvontaheikkouksia. Valvontaheikkouksista aiheutuu oikeudellisia ja taloudellisia riskejä.

Sisäisen
valvonnan
tuloksellisuus

Tyydyttävä

Heikko

Sisäisen tarkastuksen arvio johdon toimenpiteiden riittävydestä

- Suunnitellut toimenpiteet
 - edistävät hyvän hallinnon ja johtamistavan kehittymistä ja julkisten hankintojen lainmukaisuuden varmentamista
 - kehittävät hallintolain edellyttämän päätöksenteon selvittämisen ja perusteluvelvollisuuden toteutumista sekä näin hyvän hallinnon periaatteiden toteutumista
 - voivat edistää myös julkisille hankinnoille asetettujen tavoitteiden ja periaatteiden kuten kilpailuolosuhteiden hyödyntämisen toteutumista nykyistä paremmin.
- Tietohallinto on jättänyt osittain eriävän näkemyksen tarkastuksen tulosten johtopäätelmistä ja arvioiduista riskeistä.
- Toimenpiteistä vastuulliset ovat kuitenkin ryhtyneet toteuttamaan suunniteltuja toimenpiteitä.
- Toimenpiteitä on mahdollista arvioida esimerkiksi päätösotteisiin kohdistuvalla seurantatarkastuksella.

Ylimmän johdon edellyttämät toimenpiteet

Tietohallintojohtajan tulee raportoida toteutetuista toimenpiteistä konsernijohtajalle. Myös otto-oikeuskäytäntöön tehtävistä muutoksista tulee raportoida konsernijohtajalle.

R9 2021 Irtaimen omaisuuden hallinta ja valvonta

Tarkastuksen kohteena oli kaupungin irtaimiston hallinta ja sen valvontamenettelyt. Tavoitteena oli varmistaa se, että irtaimisto inventoidaan ja omaisuus luetteloidaan irtaimiston hallintaohjeen mukaisesti sekä irtaimiston hallintaan on luotu riittävät valvontamenettelyt, joilla varmistetaan sen asianmukainen käyttö ja omaisuuden turvaaminen.

Keskeisimmät havainnot ja johtopäätökset

Sisäisen valvonnan tuloksellisuus

Toimintamallin kehittyneisyys

Irtaimen omaisuuden hallintaan sovellettava konsernimääräys on pääosin asianmukainen lukuun ottamatta valvontatoimenpiteiden täsmällisyyttä ja niistä viestintää.

Hyvä

Toimeenpanon tuloksellisuus

Konsernimääräystä noudatetaan vaihtelevasti koko organisaatiossa. Yksiköjen omalla vastuulla olevan irtaimiston inventoinneissa ja sitä todentavien erilliseluetteloitten laatimisessa ja arkistoinnissa ilmenee puutteita.

Yksiköiden irtaimiston hallinnassa esiintyvät puutteet voivat tarjota mahdollisuuden irtaimiston väärinkäyttöön tai omaisuuden katoamisen kautta taloudellisiin menetyksiin.

Tyydyttävä

Sisäisen tarkastuksen arvio johdon toimenpiteiden riittävydestä

- Irtaimiston hallintaohjeen päivitys on valmistumassa ja siinä täsmennetään erilliseluetteloiden sisältöä sekä valvonta- ja seuranta-toimenpiteitä. Konsernimääräyksestä viestitään ja koulutusta järjestetään alkuvuodesta 2022.
- Yksiköiden vastuuta irtaimistosta korostetaan ja edellytetään vuotuiset inventoinnit, niiden dokumentointi ja arkistointi. Valvonnan toimenpiteet ml. korjaavat toimenpiteet määritellään toimintayksiköiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavan kuvauksessa.
- Suunnitelluilla toimenpiteillä pyritään varmistamaan irtaimiston asianmukainen hallinta ja käyttö. Erityisesti hyvinvointialueille siirtyvän irtaimiston luettelointi on ensiarvoisen tärkeää, jotta tiedetään sen sisältö ja arvo.
- Valvontatoimenpiteiden riittävyttä on mahdollista arvioida vuoden 2022 aikana.

Ylimmän johdon edellyttämät toimenpiteet

Kehittämistoimet tulee käynnistää viivästyksettä hyvinvointialueelle siirtyvän irtaimiston luetteloinnissa. Muilta osin sisäinen tarkastus seuraa kehittämistyön edistymistä osana tarkastusseurantaa.

R10 2021 Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan seuranta ja raportointi

Tarkastuksen kohteena oli Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan seuranta- ja raportointijärjestelmä: seurannan ja raportoinnin rakenteet, toimijat ja tehtävät sekä niitä koskeva viestintä ja arviointi. Tavoitteena oli varmistua, että tiekartan seurannan ja raportoinnin menettelyt, vastuut ja tehtävät on määritelty, ne ovat selkeät ja viestitty eri osapuolille. Näin raportointi tuottaa ajantasaista ja oikeaa tietoa päätöksenteon tueksi.

Keskeisimmät havainnot ja johtopäätökset

Sisäisen valvonnan tuloksellisuus

Toimintamallin kehittyneisyys

Tiekartta on osa ohjelmakokonaisuutta Smart Tampere -ohjelman sekä Kestävä Tampere 2030 -osaohjelman sisällä. Kehitysohjelmien ohjaus on hallintosäännön mukaan kaupunginhallituksen tehtävä. Tiekartan johtamistehtävät ovat monimutkaiset, ja kaupunginhallituksen, lautakuntien sekä ohjelman omistajan velvollisuudet ja tehtävät tiekartan toteuttamiseksi ovat osin päällekkäisiä. Tämä johtuu osin siitä, että tiekarttaa toteutetaan osana monimutkaista ohjelmakokonaisuutta. Raportoinnin tarkoitusta ei ole määritelty, eikä raportointimalli muodosta eheää kokonaisuutta johtamisen ja riskienhallinnan tueksi.

Tyydyttävä

Toimeenpanon tuloksellisuus

Tiekartan toteutuksesta on raportoitu eri muodoissa moneen suuntaan, mutta raportointi ei muodosta riittävää kokonaiskuva. Raportointi on pirstaleista, eikä informaatiota ole jalostettu niin, että kokonaisuuden johtamisesta vastuussa oleva taho saisi käsityksen toimenpiteiden etenemisestä sekä siihen liittyvistä poikkeamista ja riskeistä. Raportoinnin puutteet johtuvat osin ohjelmajohtamisen mallin mukaisista raportointivaatimuksista, jotka eivät mahdollista riittävää tiedonvälitystä muotovaatimusten vuoksi. Riskinä on, että raportointitiedon perusteella ei ole mahdollista johtaa tiekartan toteutusta, ja tavoitteet voivat jäädä osin saavuttamatta.

Tyydyttävä

Sisäisen tarkastuksen arvio johdon toimenpiteiden riittävydestä

- Kehittämistoimenpiteistä on käyty rakentavaa keskustelua, ja kehittämistyöstä vastaavat ovat perehtyneet huolellisesti tarkastuksen havaintoihin
- Osa havainnoista ja kehittämistarpeista koskee ohjelmajohtamisen raportointia, joten ne ulottuvat tiekarttaa laajemmalle
- Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan on jatkossa tarkoitus sisältyä uuden Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelman alle, joten ohjelmaan suunniteltavat käytännöt ratkaisevat, millaista raportointitietoa kaupunginhallitus saa jatkossa johtamisensa tueksi
- Kehittämistoimenpiteiden riittävyttä on mahdollista arvioida vasta myöhemmin, sillä niitä ei ole vielä täsmällisesti määritelty

Ylimmän johdon edellyttämät toimenpiteet

Kaupunginhallitukselle tulee valmistella jatkossa raportti, joka sisältää keskeiset tiekartan toteuttamista uhkaavat riskit ja ehdotukset riskien hallintatoimenpiteiksi.

R11 2021 Luottokorttien asiatarkestus- ja hyväksymisprosessi virastopalveluissa

Tarkastuksen kohteena oli luottokorttien käyttö keskusvirastotalon virastopalveluiden yksikössä. Tarkastuksen tavoitteena oli varmistua, että kaupungin konsernimääräyksiä ja ohjeita noudatetaan yksikön luottokorttien käytössä.

Keskeisimmät havainnot ja johtopäätökset

Toimintamallin kehittyneisyys

Luottokorttien käytöstä seuraavien tositteiden asiatarkestusprosessin ohjeistus ja laskujen hyväksymismenettelyt sekä valvontavastuut ovat pääosin asiallisesti määritettyjä. Ohjeistuksen mukainen toimintatapa tuottaa toteutuessaan riittävän varmuuden luottokortin käytön asianmukaisuudesta ja toisaalta mahdollistaa ohjeistuksen vastaisten toimintatapojen ajantasaisen havaitsemisen ja tarvittavat korjaavat toimenpiteet.

Toimeenpanon tuloksellisuus

Luottokorttien käytössä ja käytön valvonnassa oli olennaisia puutteita, joten ohjeiden ja määräysten noudattaminen ei ole toteutunut. Kontrolleina asia- ja numerotarkastus, laskujen hyväksyminen tai esimiesten valvontatoimet eivät olleet johtaneet siihen, että luottokortin käyttöä ja tehtyjen hankintojen asianmukaisuutta olisi ohjeiden mukaisesti arvioitu ja toimintatapoihin puututtu tehokkaasti. Asiatarkastajien tarkastusprosesseissa oli eri käytäntöjä, joten laskut läpäisivät asiatarkestusprosessin vaihtelevasti puutteellisin tositetiedoin.

Sisäisen
valvonnan
tuloksellisuus

Tyydyttävä

Heikko

Sisäisen tarkastuksen arvio johdon toimenpiteiden riittävydestä

- Vastuussa olevat tahot ovat tunnistaneeet kehittämistarpeet ja hyväksyneet niiden tarpeellisuuden
- Luottokorttiohjeistusta kehitetään ja asiatarkestajien perehdytystä on tarkoitus lisätä
- Lisäksi tavoitteena on varmistaa, että esimiesten mahdollisuudet valvoa luottokorttien käyttöä turvataan parantamalla tositetietojen saantia. Laskujen hyväksyjän tiedonsaanti ostoista ei ole riittävä, joten esimiehen toteuttamat valvontatoimenpiteet ovat välttämättömiä.
- Toimenpiteiden riittävyttä arvioidaan myöhemmin. Sisäisen tarkastuksen arvion mukaan suunnitellut toimenpiteet parantavat valvonnan edellytyksiä

Ylimmän johdon edellyttämät toimenpiteet

Prosessia tulee kehittää niin, että asiatarkestus- ja hyväksymisprosessi mahdollistaa jatkossa tosiasiallisesti luottokorttien käytän valvonnan.

R13 2021 Tampereen kaupungin yhteisöjen avustukset 2020

Tarkastuksen kohteena oli Tampereen kaupungin avustustoiminnan yleiset periaatteet -ohjeen mukaisesti sisäisen tarkastuksen tarkastettavaksi osoitetut toiminta- ja kumppanuusavustuksia saavat avustusyhteisöt, joiden avustussumma on 50 000 euroa tai suurempi, Tampereen kaupungin myöntämän audiovisuaalisen alan tuotantokannustinjärjestelmän toteutus sekä muut kaupungin talousarviosta myönnettyt avustukset. Tarkastuksen tavoitteena oli varmistua, että avustusten myöntämisessä huomioidaan valtioneuvoston päätös ja kaupungin ohjeistus.

Keskeisimmät havainnot ja johtopäätökset

Sisäisen
valvonnan
tuloksellisuus

Toimintamallin kehittyneisyys

Avustustoiminnan ohjeistus ja myöntämismenettely ovat pääosin asiallisesti määriteltyjä. Avustustoiminnan ohjeissa otettiin pääosin riittävän hyvin huomioon myös valtioneuvoston päätös ja EU:n voimassa olevat ryhmäpoikkeusasetukset. Avustusta myöntävien toimielinten avustusmyöntämiskontrolleissa oli heikkouksia. Kaikki kaupungin maksamat avustukset ovat harkinnanvaraisia julkisia avustuksia, jolloin avustuksen myöntäminen tulee harkita ja selvittää tapauskohtaisesti

Tyydyttävä

Toimeenpanon tuloksellisuus

Ohjeiden ja määräysten toimeenpanossa toimielinten välillä oli eroavaisuuksia. Toimeenpanossa tulee arvioida periaatteiden vastaisen toiminnan ja puutteiden merkittävyys ja siitä aiheutuva riski. Osalla avustettavista yhteisöistä oli puutteita ohjeistuksen mukaisessa asiakirjojen toimittamisessa. Kaupunki ei ole vielä toteuttanut toimenpiteitä, joilla vuosittain toistuva puute saataisiin korjatuksi.

Heikko

Kaupunki on myöntänyt avustusta Tampere-talo Oy:lle, mutta avustuksen arviointia valtioneuvoston päätöksen näkökulmasta ei ole tehty. Tampere-talon avustusten käytön valvonnan selkeyttämiseksi on keväällä 2021 tehty selvitys mahdollisista vaihtoehdoista, mutta päätöstä niiden pohjalta ei ole vielä tehty. Arvioinnin tueksi valtioneuvoston päätöksen toteutumisesta tulee saada riittävä ja luotettava dokumentaatio avustuksen saaneelta yhteisöltä.

Sisäisen tarkastuksen arvio johdon toimenpiteiden riittävydestä

- Kehittämistoimenpiteinä avustusvalmistelijoita muistutetaan avustustoimintaan liittyvistä ohjeista ja niiden noudattamisesta. Avustuspäätökset tehdään jatkossakin tapauskohtaisesti ja avustus peritään takaisin, jos myöntämisen perusteet eivät jälkikäteen tarkasteltuna täyty.
- Jatkossa avustusvalmistelussa on tarkoitus ottaa huomioon hakijan taloudellinen tilanne, aiemmin myönnetyn avustuksen käyttö ja pyytää tarvittaessa lisäselvityksiä avustuksen käytöstä. Avustustoiminnan yleiset periaatteet -ohjetta päivitettäessä selvitetään mahdollisuus lisätä tarkennuksia, joita voidaan hyödyntää arvioitaessa avustuksen käyttöä.
- Tampere-taloa koskevassa selvityksessä annettujen vaihtoehtojen avulla on mahdollista parantaa avustusten käytön valvontaa. Sisäinen tarkastus seuraa päätöksentekoa asiassa.

Ylimmän johdon edellyttämät toimenpiteet

Omistajaohjauksen tulee valmistella yhdessä kaupungin tukea myöntävien tahojen kanssa ratkaisu Tampere-talo Oy:n avustuksista kesäkuun 2022 loppuun mennessä. Sisäinen tarkastus seuraa muiden suositusten toteuttamista osana tarkastusseurantaa.

Sisäisen valvonnan arviointikriteeristö

	Toimintamallin kehittyneisyys	Toimeenpanon tuloksellisuus
Heikko	Sisäisen valvonnan toimintamallissa ja menettelytavoissa on useita perustavanlaatuisia puutteita ja niiden tehottomuus vaarantaa tavoitteiden saavuttamisen, omaisuuden hallinnan, lainmukaisuuden tai eettisyyden.	Välttämättömiä sisäisen valvonnan menettelyitä ei toimeenpanna eikä valvonta kata olennaisia riskitekijöitä. Valvonta epäonnistuu todennäköisesti usein.
Tyydyttävä	Sisäisen valvonnan toimintamalli on tyydyttävällä tasolla, mutta se ei kata keskeisiä riskitekijöitä eivätkä toimintatavat ole riittävän kehittyneitä ja vaikuttavia.	Sisäisen valvonnan menettelyiden toimeenpanossa on puutteita, minkä vuoksi se ei turvaa tavoitteiden saavuttamista eikä riskien tuloksellista hallintaa.
Hyvä	Sisäisen valvonnan toimintamalli kattaa keskeiset riskitekijät, ja asianmukaiset ja vaikuttavat menettelytavat on määritelty.	Sisäisen valvonnan toimintamallia sovelletaan käytäntöön johdonmukaisesti. Käytössä olevat sisäisen valvonnan menettelyt vähentävät onnistuneesti keskeisiä riskejä.

Lisätietoja:

vt. tarkastusjohtaja Heini Ruski

041 730 0921

etunimi.sukunimi@tamperere.fi

TAMPERE.
FINLAND

Tampella